Met Duo NIHZ naar Enkhuizen

Vaderdag in de vroegte

Het was nog maar acht uur op de vroege zondagmorgen van 15 Juni 2014, toevallig ook Vaderdag, toen een Renault Kangoo met passagiersaccommodatie en met Duits nummerbord voor mijn deur stopte. Nee, ze kwamen geen tulpenbollen halen, integendeel, het was Duo Niet In Het Zwart (NIHZ) uit Nordhorn op tournee.

Ditmaal was het doel van hun reis Enkhuizen, om precies te zijn het Gitaarfestival aldaar. Bobby en Sanna, respectievelijk gitaar/stem/effecten en blokfluiten/stem/melodica/effecten hadden me gevraagd of ik zin had om mee te gaan.

Nou, dat had ik, dus ik was al uit bed voordat ik een Vaderdag ontbijt kon krijgen (iets wat trouwens toch niet gelukt was met twee dochters die al lang uit huis zijn). En bij het horen van het woord gitaarfestival was ik direct alert en stak mijn kleine zwarte opschrijfboekje bij me, vandaar dat jullie dit verslag kunnen lezen.

Daar ging het heen in een stevig tempo: Hengelo – Deventer – Apeldoorn – tankstation/sandwiches - Epe – Harderwijk – Lelystad – de dijk naar Enkhuizen. Het was mooi weer (ook prima voor de zeilers) en het zicht was uitstekend, dus je kon de Haringstad Enkhuizen al van ver zien liggen.

Duo NIHZ had er de vorige dag met een concert in Duitsland al aardig wat kilometers op zitten, en vandaag moest het wagentje ook weer flink presteren. Met reistijden zoals zij

maken word je heel slim in dingen onderweg doen. Geen tijd voor het ontbijt? Sandwich op het dashboard!

Ons doel van deze dag was het Zuiderzeemuseum, want daar was de plaats-delict gepland.

De Locatie: Het Zuiderzeemuseum

Ooit hadden we op de Studentenflat een groeps lied. Vraag niet hoe we daar aan kwamen, het was een traditie, maar het ging zo: *Opa kijk eens wat ik vond op zolder/Een foto van een ouwe boot/Is dat nog van voor de polder?/Van die ouwe vissersvloot?* Daarna volgde al snel het overbekende en door bier en jenever flink aangesterkte refrein van de *Zuiderzeeballade*.

Wat veel gitaristen niet weten, de Franse gitarist en componist Napoleon Coste (1805 - 1883) wijdde zijn compositie Op. 20 : *Le Zuyderzée* eveneens aan de aloude binnenzee naar aanleiding van een reis naar de Nederlanden die -getuige een andere compositie Op. 19 : *Delfzil*- helemaal naar het puntje van Groningen ging.

De Zuiderzee, met de oude vissersstadjes zoals Enkhuizen er vroeger eentje was, met de haven en oude ambachten zoals netten boeten. Stof genoeg voor een mooi museum. Arnhem heeft zijn Openluchtmuseum, dat is voor landratten, en Enkhuizen heeft zijn Zuiderzeemuseum, dat is voor mensen die zeebenen willen krijgen en uit willen waaien op de dijk in de straffe bries over het IJsselmeer.

In 1932 veranderde de Zuiderzee in IJsselmeer door de aanleg van de afsluitdijk. Dat had grote gevolgen voor de nijverheid van de steden en dorpen aan de vroegere binnenzee. De visserijcultuur zou noodzakelijkerwijs gaan verdwijnen. Een aantal mensen vond dat zonde en richtten de Vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum op met als doel een museum en later een museumdorp te bouwen waarmee er iets van de Zuiderzee van vroeger bewaard zou blijven. Een groot aantal gemeenten aan de kust van de oude Zuiderzee doneerden bouwwerken met als resultaat een fraai openluchtmuseum in de vorm van een natuurgetrouw stadje op een stuk opgespoten land buiten de zeewering voor de Enkhuizer haven.

Dit pittoreske museumstadje vormde op deze Vaderdag het toneel van diverse podia voor gitaarmuziek. Er was voor elk wat wils, orkesten, klassiek solo, singer/songwriter, cabaret, pop, wereldmuziek, fingerstyle en sing-along, als er maar gitaren in voor kwamen.

Een fraaie overzichtskaart van het museum met de locaties en een tijdschema voor de artiesten leidde me probleemloos naar een staalkaart aan gitaristische muziekstijlen.

De Organisator: De Gitaarsalon

De belangrijkste aanjager voor dit festival is De Gitaarsalon, een intiem podium (maximaal vijftig toehoorders) voor de serieuze (ik bedoel niet ernstige!) kleinschalige gitaarmuziek van klassiek tot flamenco, traditional, jazz en fingerstyle. Door hun connecties met de klassieke kabelzender Brava TV en het jazzkanaal DjazzTV bereiken ze niet alleen toehoorders in de zaal, maar ook ver daarbuiten. Neem maar een kijkje op Youtube en je hoort de

uitzonderlijke kwaliteit van de prima opgenomen musici en je ziet de bekwaam gefilmde entourage waarin ze acteren.

Het Gitaarfestival vormt het sluitstuk van de Festivalweek met concerten en evenementen zoals een optreden van gitaarleerlingen. In die week voert de gitaar in Enkhuizen dus duidelijk de boventoon. Of moet ik flageolet zeggen?

Dankzij een hecht netwerk van sponsoren en vooral een enthousiaste ploeg vrijwilligers achter (en soms op) de schermen is dit evenement een onderneming van formaat! Mooi initiatief!

Duo NIHZ in de Wierschuur

We kwamen via de achteringang binnen, vlak bij het restaurant. Dat kwam goed uit, want na een lange reis heb je behoefte aan een sanitaire stop en gelijk daarop een kop koffie om wakker te worden. Aan de overkant van de gracht was het bij de school al een drukte van belang, want daar stelde het Mandolineorkest *Entre Nous* zich op. We waren op weg van de parkeerplaats al een paar deelnemers met de karakteristieke instrument koffers tegengekomen.

De saxofonist oefende *Hit the Road, Jack*, maar het was nog geen tijd voor Duo NIHZ om zelf op te treden, dus konden we alvast van dit ensemble genieten. Ze begonnen met barokmuziek en een paar *Contradanzas* van Mozart. Het klonk mooi in deze gevarieerde bezetting, want de mandolinespelers waren niet alleen, ook een bas, gitaren en een paar blaasinstrumenten waren van de partij.

Verderop hoorde ik de bassende swing van een stukje jazzmuziek, maar dat gaf niks, want het stoorde niemand op dit muziekfeest.

Het was ondertussen een drukte van belang van muzikanten die richting hun speelstek trokken. Bolderkarren vol met instrumenten werden af en aan getrokken, waarbij soms even de kaart nodig bleek om de weg in de straatjes van het museumdorp te vinden.

Inderdaad, ook voor Duo NIHZ werd het hoog tijd om op te breken en met instrumentarium en toneelkleding richting de Wierschuur te lopen. Het kaartje liet ons zien dat het nog een eindje sjouwen was, de Wierschuur ligt nog achter de kalkbranderij aan de Compagnieshaven.

Het allereerste concert was daar nog aan de gang, met Paco en Albert Distelbrink op Kora (een soort harp met bolle klankkast) en slagwerk. De West-Afrikaanse muziek die ze maakten had meditatieve en bijna *minimal music* elementen.

Ik ging binnen even zitten en zag dat de Wierschuur ook in gebruik was als expositieruimte. Ditmaal hingen er een aantal moderne glas-in-lood ramen waarvan er eentje wel heel bijzonder was. Dit stuk was bedoeld voor in een kerk, maar wel eentje van deze tijd, want de gekruisigde Jezus met het Heilig Hart hing in een compositie van technologische voorwerpen en de engelen in de hemel moesten het firmament delen met straalvliegtuigen en allerlei raketten. Het was wel een mooi kleurig geheel en vast leuk om naar te kijken en in weg te dromen als de preek te complex wordt.

Er was geen kleedkamer in de Wierschuur, dus Duo NIHZ had het ruimste kleedvertrek dat ze in tijden hadden gehad, onder de blote hemel achter het muurtje buiten.

Duo NIHZ begon ooit als een klassiek gitaar/blokfluit duo, maar heeft zich nu gespecialiseerd in de Jiddische muziek en thema's rond het Joodse volk in Europa. Niet alleen Klezmer behoort tot hun repertoire maar ook songs uit de dertiger jaren van Joodse componisten en cabaretiers. Daarnaast bewegen zij zich ook binnen de meer serieuze programma's rond de herdenking van de Holocaust. Overal hebben ze een originele aanpak waarbij ook theatereffecten een rol spelen.

Dat werd bijvoorbeeld zeer duidelijk in de medley *Veronika, die Klezmorim sind da*, waarin Bobby Rootveld met onnavolgbare gezichtsuitdrukkingen de boze buurman vertolkte die de cactus van het balkon van de bovenburen (*Eine Kleine Grüne Kaktus)* op zijn kop had gekregen. Verder brachten ze het origineel van de miljoenen hit *Bei mir bist du schön* van de Andrew Sisters uit de dertiger jaren met de oorspronkelijke Jiddische tekstregels.

De publieke belangstelling was wisselend (het was ook nog vroeg), maar het publiek dat binnen kwam, bleef ook binnen en swingde mee met de aanstekelijke muziek. Bij het humoristische *Mijnheer Dinges weet niet wat swing is* van het vooroorlogse Joodse duo Johnny and Jones zong het publiek ook nog een refreintje mee.

Duo NIHZ zou twee keer spelen, eenmaal 's morgens, eenmaal 's middags. Bij het middagprogramma dat Duo NIHZ speelde, scheen de zon uitbundig, zodat heel wat meer bezoekers de weg naar de Wierschuur wisten te vinden. Het zat dan ook flink vol. En warempel, enige mensen van het ochtendpubliek zaten er weer!

In de Kapel

De Kapel van het Zuiderzeemuseum was het domein van de klassieke gitarist, een niet al te groot kerkje met zo'n goede akoestiek dat ik eerst dacht dat er versterkt gespeeld werd. Dat bleek echter niet het geval.

Allereerst trof ik daar Manus Noble, die net de *Sakura* van Satoh op fraaie wijze aan het afsluiten was. Daarna zette hij zijn eigen compositie *Inishowen* in, het verhaal van een familiehuis in Ierland. Het klonk ook duidelijk als een *Ballad* die na een gevoelige intro al snel een vlotter en levendig karakter kreeg.

Manus Noble bleef zitten en kreeg assistentie van Gary Ryan. Ryan was voor mij een onbekende totdat ik *Birds flew over the Spire* op de standaard kreeg, en Youtube deed de rest. Hij is een gitarist die klassieke met populaire speelstijlen vermengt, zoals finger picking.

Ze deden samen een hedendaags stuk met hier en daar een Arabische klank en veel percussie. De muziek werd daarna aangevuld met allerlei effecten met een theelepel, pingpongbal en een potlood voor een bottleneck effect. Op gegeven moment kwam er zelfs nog een digitale sampler bij.

De Kapel was behoorlijk druk –ik ben in het portaal blijven hangen- en het publiek wisselde sterk. Op zich een uitdaging voor de spelers, want de formule van rondlopen en overal kijken veroorzaakt uiteraard meer onrust dan een concert strak op tijd beginnen en vaste pauzes aanhouden. Maar de publieke onrust was aan het spel zeker niet te horen.

Een Wandeling

Ik besloot na het optreden van Duo NIHZ tussen de middag een eindje te gaan lopen om het museum te bekijken en een frisse neus te halen. Dat wilde best lukken, want bij de strakke noordoostenwind die over het IJsselmeer aan kwam waaien (de schuimkoppen stonden op de golven) kreeg je het haast koud in de schaduw. Later bleek dat de oorzaak van de kou die ik vatte en die me de rest van de week daarop lastigviel.

Zodoende kwam ik bij de Leugenbank vlak achter het restaurant. Een Leugenbank was vanouds een plaats, bijvoorbeeld aan de haven, waar geroddeld werd en je zodoende gratis leugens kon verkopen en inkopen. En in de letterlijke zin van het woord: zitten kon je er ook.

Over voetbal roddelen is in deze tijd een populaire bezigheid, dus daar was de Leugenbank een prima plaats voor. De dichter Matthijs Laan zong voetbal-lyriek op de wedstrijd Spanje-Nederland op het WK en begeleidde dat kunstig met de harp. Tactische wissels en harmonische aanvallen volgden elkaar op.

Bij de muziektent aan de gracht stond ik even stil om de ballads van Robert Pfeiffer te beluisteren, begeleid met steelstring. Een prima sfeertje in de stralende zon! Bij het terras van Café-Restaurant Hindeloopen hoorde ik een fraaie cover van de Beatles: *Here comes the Sun* van *Abbey Road*. Nou, die zon, die was er!

Onderweg trof ik allerlei gitaarliefhebbers aan, sommigen improviseerden in een gelegenheidsbandje, anderen lagen lekker op de rug in het gras met de gitaarloopjes te spelen. Al wandelend over de dijk bereikte ik de Wierschuur weer, waar Duo NIHZ nog steeds wachtte tot ze konden beginnen. Paco en Albert Distelbrink hadden net een héééél lange toegift ingezet waar geen speelschema tegen bestand was.

Ik besloot daar te blijven en mijn broodtrommel maar eens aan te breken. Achterin de schuur was daar een mooi plekje voor, lekker lunchen met een muziekje er bij!

Nogmaals in de Kapel

Na het optreden van Duo NIHZ, gingen we gezamenlijk op stap. Zo kwamen we weer in de Kapel terecht. We hoorden Frank Lamm een tweetal *Preludes* van Heitor Villa-Lobos spelen. De bekende *Prelude Nr. 1* blijft tot de verbeelding spreken. De Prelude daarna kende een fraai uitgevoerde melodie in de bas-lijn met een stevig arpeggio daar bovenop. Op afstand, vanuit het portaal, klonk het goed, ondanks het geluid van lopend publiek, Oud-Hollandse metalen hoepels en de jazzbandjes verderop.

Yannis Giagourtas (ik ken hem nog van het Nordhorn Gitaarfestival) was een tikje aan de late kant, maar voordat Duo NIHZ gevraagd werd om in te vallen, kwam hij met de gitaarkoffer aanstormen. Hij zette na uitpakken en stemmen een zeer hedendaags stuk in met een fraaie klank, maar met wel wat wilde capriolen. Niet iedereen herkende daar de kunst van. “Klinkt mooi, maar ik snap er niks van!” was het droge commentaar uit het publiek.

Bij al die muziek dreig je de inwendige mens een beetje te vergeten. Dat maakten we goed bij de frietkraam in de buurt. En zo verstreek de middag en liep het naar halfvijf, het eindsignaal voor de concerten. Het is jammer, maar helaas, aan alles komt een eind.

Zodoende ontstond er nu een beweging de kant van de uitgang op van de karretjes vol instrumenten. Ook Duo NIHZ en ik besloten op te breken.

Tenslotte

Als blijk van waardering had de Gitaarsalon voor vrijwilligers en artiesten uitgenodigd voor een hapje eten en gezellig samenzijn. Dat was voor mij een mooi gelegenheid om de Gitaarsalon eens vanbinnen te bekijken, ik was er immers nog nooit geweest.

Wat een mooie locatie! Ik zag een huiskamer *en suite* die in no time tot podium kon worden opgebouwd. Er hing zelfs een goed uitgeruste toneelverlichting aan het plafond waarmee je met de regeltafel de geschikte sfeer kon creëren. De kamer bood uitzicht op de tuin, maar desgewenst kon je met gordijnen ervoor zorgen dat de aandacht van het publiek niet werd afgeleid. De opstelling was nu aangepast voor het eten, waarbij het de delen van het podium als tafel konden worden gebruikt.

Grote boekenkasten aan de wand stonden afgeladen met CDs, LPs en literatuur over gitaarmuziek. Het deed me een beetje denken aan de inrichting bij mijn vroegere leraar Latijn, de heer Weyland, die zijn huis vol met LPs met klassieke muziek had staan, alle wanden waren bezet! Op zich een leuke ervaring, mijn herexamen Latijn werd al gauw een culturele ontdekkingstocht door eeuwen muziek! Op dat moment was dat een stuk nuttiger dan vervoegingsrijtjes leren!

Het duurde niet lang, of de ruimte zat vol met vrijwilligers en artiesten die hadden meegedaan. De dames in de keuken leverden een prestatie van formaat met het diner. Ik kreeg nog een lekkere bietensalade en een kop soep mee, maar daarna werd het tijd om op te breken, want de thuisreis zou al gauw zo’n twee en een half uur gaan duren, en morgen was het voor mij en Duo NIHZ weer vroeg dag.

En zo kwam een mooie Vaderdag op zijn eind!